C U R T E A D E A P E L B Ă L Ț I

Dosarul nr.21rji-843/2023 Prima instanţă: Judecătoria Edineț, sediul Briceni

Judecător: Aurelia Andronache

DECIZIE
În numele Legii

10 octombrie 2023 mun. Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Dumitru Pușca
Judecătorii: Ruslana Burdeniuc, Angela Revenco
Grefier: Victoria Dolghii-Munteanu
Cu participarea:
Avocatului: Corneliu Vrabie
Reprezentantului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Tatiana Caraion

a examinat în ordine de recurs, în ședință prublică, recursurile directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol și a condamnatului **Lesnic Lilian** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediu Briceni din 10.05.2023, prin care a fost admisă plângerea condamnatului împotriva instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi argumentelor prezentate în şedinţă, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,

c o n s t a t ă:

Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița din 08 septembrie 2020, Lesnic Lilian a fost condamnat în baza art. 151 alin. (2) lit. d), e) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 07 ani, cu executarea

pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei a fost calculat din data de 08.09.2020.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 13 decembrie 2022, sentința Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița din 08.09.2020 a fost casată în latura pedepsei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Lesnic Lilian a fost condamnat în baza art. 151 alin. (2) lit. d), e) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 07 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat din 13.12.2022, cu includerea în acest termen perioada ispășirii pedepsei de la 08.09.2020 până la 13.12.2022.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Lesnic Lilian s-a aflat în detenție: **1)** ***în Penitenciarul nr. 11 Bălți*** în perioade 15 septembrie 2020 - 05 octombrie 2020, 01 februarie 2021 - 06 februarie 2023; **2)** ***în Penitenciarul nr. 2 Lipcani*** în perioade 05 octombrie 2020 - 01 februarie 2021, 06 februarie 2023 - 03 aprilie 2023, data întocmirii raportului.

La data de 27 februarie 2023 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Lesnic Lilian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, prin care a solicitat constatarea faptului deținerii în condiții inumane în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 01.02.2021 - 06.02.2023.

Prin încheierea judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 10.05.2023 a fost admisă plângerea condamnatului Lesnic Lilian împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Lesnic Lilian a fost deținut în perioada 01 februarie 2021 - 06 februarie 2023, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 735 zile, în calitate de condamnat.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Lesnic Lilian, cu 147 zile pentru 735 zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, cu calculare a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilite lui Lesnic Lilian prin decizia Curții de Apel Bălți din 13 decembrie 2022 cu închisoare pe un termen de 07 ani, s-a redus cu 147 zile.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, încheierea în termen a fost contestată cu recurs de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Edineţ sediul

Briceni din 10.05.2023, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Lesnic Lilian.

În motivarea recursului a invocat următoarele motive:

- în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Lesnic Lilian în Penitenciarul nr.11-Bălţi au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie, și anume: Condamnatul a fost deţinut în celule bine iluminate, şi ventilate. Iluminarea şi ventilarea celulelor au fost asigurate prin intermediul geamurilor din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin becuri electrice; Încălzirea celulelor a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celulele fiind dotate cu calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C; Blocul sanitar se află în celulă, şi este separat de restul celulei cu pereţii pînă la tavan şi cu uşa din termopan; Condamnatului Lesnic Lilian i-a fost asigurată plimbarea zilnică, conform art.215 Codului de Executare, cu o durata cel puţin 1 oră pe zi; Spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei penitenciarului, dotată cu maşine de tip automat. În penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor; Deratizarea şi dezinsectizarea încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agenţi economici speciali conform contractelor încheiate; Asistenţa medicală se acordă în regim non-stop; Alimentaţia corespunde standartelor stabilite; În Penitenciarul nr.11-Bălţi apa potabilă este asigurată din apeductul orăşenesc. Calitatea apei corespunde standardelor;

- standardele CPT prevăd norma de spaţiu de locuit pentru per prizonier într-o celula cu mai multe ocupaţii 4 m^2. Însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standartelor poate fi considerată , în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atîta timp cît se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiile de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară; infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încalzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii. Examinarea criteriului *„spaţiu acordat fiecărui deţinut”* prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori, care contribuie aprecierea detenţie ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt;

- la examinarea plângerii adresate de Lesnic Lilian, judecătorul de instrucţie nu a luat în considerare, că condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr.11-Bălţi în ultimii 2 ani s-au îmbunătăţit esenţial;

- administraţia Penitenciarului nr. 11-Bălţi a depus eforturi mari pentru îndeplinirea recomandărilor CPT, ce ţin de condiţiile materiale de detenţie. Totodată, numărul deţinuţilor în Penitenciarul nr.11-Bălţi s-a micşorat esenţial;

- potrivit raportului Consiliului Pentru Prevenirea Torturii din 07 iulie 2020, publicat pe pagina web a Comitetului (www.cpt.coe.int), urmare a vizitei inopinante privind monitorizarea condiţiilor de detenţie şi respectarea drepturilor persoanelor deţinute, împotriva torturii şi altor pedepse ori tratamente inumane sau degradante, sa constatat ameliorarea condiţiilor materiale de deţinere în instituţia Penitenciarului nr. 11 - Bălţi. Ba mai mult, Consiliul şi Ombudsmanul, au specificat şi faptul că, abuzuri sau comportament neconform din partea personalului, nu a fost enunţat, fiind menţionat şi efortul administraţiei de a soluţiona problemele logistice şi de a ameliora condiţiile de detenţie;

- întru realizarea recomandărilor Avocatului Poporului Republicii Moldova şi a Consiliului Pentru Prevenirea Torturii, administraţia penitenciarului în permanenţă întreprinde şi desfăşoară diverse lucrări de îngrijire şi amenajare a penitenciarului şi a teritoriului, de îmbunătăţire a condiţiilor de trai şi medico-sanitare de deţinere, precum în vederea evitării suprapopulării în continuare a penitenciarului;

- judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie.

Împotriva încheierii a declarat recurs condamnatul Lesnic Lilian, prin care își exprimă dezacordul cu soluția adoptată, invocând faptul, că s-a deținut în mai multe celule, fiind încălcat metrajul de 4 m^2 pentru un deținut. Astfel solicită să-i fie redus termenul pedepsei a câte 10 zile din lună. În perioada detenției în Penitenciarul nr. 11 Bălți s-a îmbolnăvit de hepatita C, condițiile de detenție erau precare. În celulă era umezeală, având probleme cu rinichii. La fel în celule sunt șobolani, care transmit diferite boli.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 2 Lipcani Tatiana Caraion a solicitat admiterea recursului declarat de administrația penitenciarului, cu respingerea recursului declarat de condamnat.

Avocatul Corneliu Vrabie și condamnatul Lesnic Lilian în ședința instanței de recurs au solicitat admiterea recursului declarat de condamnat, cu respingerea recursului declarat de penitenciar.

Audiind participanții, verificând argumentele invocate în recurs şi verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, Colegiul penal ajunge la

concluzia că recursurile declarate urmează a fi respinse, cu menținerea încheierii instanţei de fond fără modificări, reieşind din următoarele considerente.

Conform art.449 alin.(1) pct.1) lit. a) CPP, *judecând recursul, instanţa respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.*

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Conform art. 469 alin. (1) pct. 17[1]) Cod procedură penală, *la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor.*

Potrivit cererii depuse de condamnat în instanța de fond, acesta a solicitat constatarea aflării sale în detenție, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru perioada de timp, în care a fost deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți în calitate de condamnat.

Colegiul arată că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Cu referire la obiecțiile expuse de recurenți în cererile de recurs, Colegiul penal va fi solidar cu instanța de fond, apreciind ca fiind justă și legală soluția cu privire la constatarea, că Lesnic Lilian a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr.11 Bălți în calitate de condamnat (perioada 01.02.2021-06.02.2023), în total 735 zile.

Astfel, instanța de recurs reiterează faptul, că întru adoptarea soluției pe caz, judecătorul de instrucție cu referire la rapoartele prezentate, a făcut o analiză amplă a condițiilor de detenție și cazare a condamnatului și anume conducându-se în motivare la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la

aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că ”*fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*”.

La fel, relevant instanța de fond s-a referit și la cele indicate de membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii, care în Raportul privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 11 Bălți din data de 31.10.2017 în compartimentul *Constatări* membrii CpPT la pct. 5 - 6, 8 - 9, 11 - 12, 16, 19 și 29 au indicat următoarele: 5. Există un număr mare de deținuți transferați în regimul inițial, ca urmare a nerespectării regimului de detenție, etalați din alte instituții penitenciare, fapt ce impune concluzia transferului în alt penitenciar cu scop de intimidare, dar și contribuie la menținerea nejustificată, generată artificial, a suprapopulării în instituție; 6. Limitele stabilite prin ordin MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 mun. Bălți este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie 3 m2. Nu se ține cont de standardul minim de 4m2; 8. În instituție este instalat un singur taxafon. Administrația instituției repetat a scris demersuri în adresa companiei ”Moldtelecom” cu scopul de a instala taxafone la fiecare bloc de regim. Până în prezent situația nu a fost soluționată; 9. Persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra deținuților, soldate cu altercații; 11. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în unele celule; 12. Permiterea fumatului în celule și în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători; 16. Asigurarea cu medicamente este insuficientă; 19. Control inadecvat din partea direcției medicale al Departamentului Instituțiilor Penitenciare a calității acordării asistenței medicale; 29. Imposibilitatea efectuării plimbărilor în aer liber la sol pentru deținuții declarați ”umiliți” conform subculturii criminale, iar la compartimentul *Recomandări* la pct. 10 - 13, 21 s-a indicat: 10. Asigurarea deținuților nou-veniți cu pachetul igienic la intrare in penitenciar, nu doar lunar; 11. Asigurarea igienizării deținuților nou-veniți la intrare in instituție, nu doar săptămânal conform orarului prestabilit; 12. Identificarea și punerea la dispoziția deținutelor a spațiilor de uscare a hainelor; 13. Crearea condițiilor pentru ca toți deținuții să aibă acces la plimbări în curtea de la sol și acces la terenul sportiv al penitenciarului indiferent de statutul informal al acestora; 21. Asigurarea deținuților cu medicamente în cantitate suficientă conform spectrului maladiilor constatate și în corespundere cu Protocoalele și ghidurile naționale cu evitarea procurărilor din cont propriu a medicamentelor și consumabilelor.

Just s-a reținut și faptul, că ce ține de acest aspect, în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut

trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul, astfel, contrar recomandărilor pre citate, studiind raportul prezentat de către administrația instituției penitenciare, instanța obiectiv a stabilit că, informația cu privire la suprafața celulelor în care a fost deținut Lesnic Lilian se referă la o suprafață totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare.

La speță just s-a atestat de judecătorul de instrucție faptul, că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Lesnic Lilian pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada menționată în încheierea emisă au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenţie, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În corespundere cu cele menționate, Colegiul remarcă, că având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanţă a încălcărilor privind condiţiile de detenţie, care au afectat grav drepturile condamnatului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 3 zile, în dependenţă de gradul şi intensitatea suferinţelor, judecătorul just a analizat în ansamblu şi celelalte argumente invocate de către petent în plângerea depusă.

În acest sens, just s-a făcut referire la art. 473^4 alin. (3), (4), (5) CPP.

Contrar celor invocate în cererea de recurs de condamnatul Lesnic Lilian, instanța de recurs reține, că reieșind din cele menționate supra, judecătorul just a ajuns la concluzia că condamnatul Lesnic Lilian a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, totodată instanța de fond ținând cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului Lesnic Lilian, întemeiat a considerat necesar de a calcula în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, și a reduce pedeapsa condamnatului în felul următor: cu 147 zile, pentru 735 zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, cu calculare a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, la caz nefiind oportună și relevantă o altă formulă de calculare și reducere a pedepsei penale pentru perioada de detenție în condiții inumane în Penitenciarul nr. 11 Bălți, astfel termenul pedepsei definitive

stabilită lui Lesnic Lilian, prin decizia Curții de Apel Bălți din 13.12.2022 cu închisoare pe un termen de 07 ani, just fiind redus cu 147 zile.

În împrejurările constatate, instanţa de recurs ajunge la concluzia că recursurile declarate la caz de directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol și condamnatul Lesnic Lilian sunt nefondate, din care motive urmează a fi respinse cu menținerea încheierii fără modificări.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) p.1) lit. a) CPP, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,

DECIDE:

Respinge ca nefondate recursurile Directorului P 2 Lipcani, comisar de justiție, Andrei Socol și a condamnatului **Lesnic Lilian,** declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediu Briceni din 10.05.2023, încheiere care se menţine fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Preşedinte de şedinţă: Dumitru PUȘCA

Judecătorii: Ruslana BURDENIUC

Angela REVENCO